

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**Вінницького національного
аграрного університету**

**Серія: Сільськогосподарські
науки**

Випуск

9(49)

2011

Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Сільськогосподарські науки / Редколегія: Калетнік Г. М. (головний редактор) та інші. – Вінниця, 2011. – Випуск 9(49). – 216 с.

У збірнику висвітлено питання технології та ефективності вирощування сільськогосподарських культур та екології

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету (протокол № 3 від 28 жовтня 2011 р.)

Редакційна колегія:

Калетнік Г. М., д.е.н., к.с.-г.н., ректор ВНАУ – головний редактор;
Яремчук О.С., к.с.-г.н., доцент, проректор з наукової роботи – заступник головного редактора, ВНАУ;
Чудак Р.А., д.с.-г.н., професор, декан факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва – заступник головного редактора, ВНАУ;
Мазур В.А., к.с.-г.н., доцент, декан агрономічного факультету – заступник головного редактора, ВНАУ;
Барвінченко В.І., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Квітко Г.П., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Костенко В.М., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Мазуренко М.О., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Макаренко П.С., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Заболотний Г.М., к.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Підпалій І.Ф., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Польовий Л.В., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Чернецький В.М., д.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Шерепітко В.В., д.с.-г.н., професор, ВНАУ.
Поліщук І.С., к.с.-г.н., доцент, ВНАУ;
Пінчук Н.В., к.с.-г.н., доцент, ВНАУ;
Мамалига В.С., к.с.-г.н., професор, ВНАУ;
Цицюра Я.Г., к.с.-г.н., доцент, ВНАУ;

Відповідальні секретарі:

Бережнюк Н.А., к.с.-г.н., доцент, ВНАУ;
Поліщук М.І., к.с.-г.н., доцент, ВНАУ.

Адреса редакції: 21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел. (0432) 57-41-79; 46-02-40

Свідоцтво про державну реєстрацію засобів масової інформації

КВ 4571 від 19.09.2001

© Вінницький національний аграрний університет, 2011

10. Куликова А.Х. Урожай картофеля и содержание нитратов в клубнях в зависимости от особенностей минерального питания // Агрохимия. – 1988. – №6. – С. 62 – 64.

11. Методичні рекомендації щодо проведення досліджень з картоплею / УААН, Інститут картоплярства. – Немішаєве, 2002. – 185 с.

12. Бутов А.В. Влияние возрастающих норм минеральных удобрений в сочетании с бесподстилочным навозом на крохмало-накопление клубней картофеля. – Науч. Тр. / НИИ картоф. Хоз-ва, 1980, вып. 37, с. 42-48.

Summary

The productivity and quality of potato tubers are depends from rates applying fertilizers. / V.V.Dyachuk, Vinnytsya National Agrarian University

Lighted up the influence of fertilizers on the level of productivity of land and qualitative indicators of early variety of potato Serpanok.

Key words: potato, productivity, fertilization, starched, nitrates contents.

УДК 633.52;631.53.04

О. Д. БОРИСЮК, асистент

Л. К. АНТИПОВА, доктор сільськогосподарських наук

Миколаївський державний аграрний університет

В.В. ДИКИЙ, кандидат сільськогосподарських наук

Миколаївський інститут АПВ НААНУ

ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗА РІЗНИХ ПОГОДНИХ УМОВ У ПІВДЕННОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ

Досліджено статистичні дані врожайності льону олійного упродовж 2000-2008 рр. Встановлено кореляційні зв'язки залежності продуктивності посівів від погодних умов.

Ключові слова: льон олійний, площа, валовий збір, погодні умови, урожайність, коефіцієнт кореляції.

Постановка питання. За умов сьогодення льон олійний (кудряш) поки що

вирощують на невеликих площах у всіх ґрунтово-кліматичних підзонах України, хоча він є досить цінною технічною культурою [1, 2]. В Україні, у другій половині XVIII століття, льон висівали на площі близько 275 тис. га, але у 1955 році рішенням уряду вирощування його в країні було припинене [3].

Зараз починається відродження льонарства, зокрема льону-довгунцю, у сільськогосподарських підприємствах всіх зон України.

У 2008 р. в Україні площа посіву льону-кудряшу склала 19,13 тис. га.

У південних районах України вирощують здебільшого льон олійний (кудряш). Продуктивність посівів у цьому регіоні значно менша порівняно з північними областями країни, що насамперед пояснюється різницею в тепло- та вологозабезпеченні.

Методика досліджень. З метою вивчення впливу метеоумов на продуктивність льону олійного нами визначено кореляційні залежності за загальноприйнятими методиками між урожайністю льону-кудряшу (за статистичними даними Головного управління статистики у Миколаївській області) та показниками погодних умов у період з 2000 до 2008 рр.

Результати досліджень. Встановлено, що площа посіву льону на Миколаївщині за період з 2000 до 2008 рр., як і валові збори його на насіння, були неоднаковими. Найбільше висіли цієї олійної культури в 2003 р. (6055 га) і в 2005 р. (5723 га), а отже і зібрали більше насіння (5537 і 5380 т відповідно). Потім знову спостерігався спад площі і валового збору насіння (рис.).

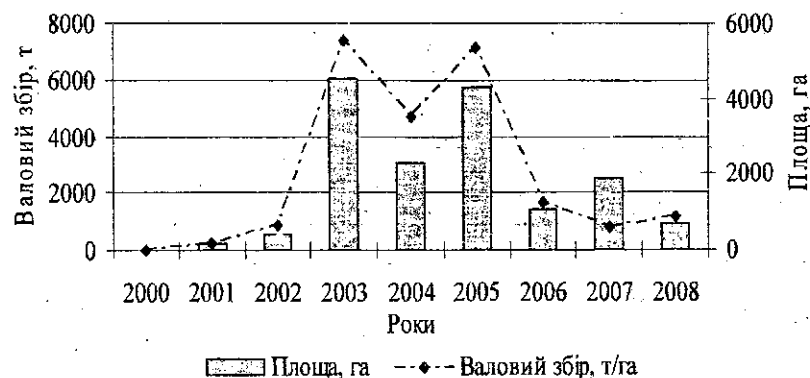

Рис. Площа посіву та валовий збір насіння льону олійного (Миколаївська обл.)

Урожайність насіння льону в умовах південного Степу України складала, у середньому за проаналізований проміжок часу, 8,3 ц/га. Найвищою вона сформована за погодних умов 2002 р. – 12,5 ц/га (табл.).

Найбільш несприятливими були 2000 р. та особливо 2007 р. (3,3 і 2,3 ц/га насіння відповідно). Облічено, що упродовж весняно-літнього періоду під льон для його росту і розвитку рослин у ці роки випало відповідно 139,5 та 95,2 мм опадів за норми 204 мм. Доведено, що урожайність насіння льону олійного на Півдні України в різному ступені залежить від погодних умов.

Високі температури повітря не сприяють формуванню належного рівня врожаю. Виявлено зворотний зв'язок середнього ступеня між цими парами показників за весь весняно-літній період для вегетації рослин ($r = -0,47$), особливо за червень місяць ($r = -0,57$).

Встановлено залежність урожайності насіння середнього ступеня зв'язку від відносної вологості повітря у червні місяці ($r = 0,76$) і за весняно-літній період для його вегетації ($r = 0,60$).

Таблиця

Динаміка урожайності льону олійного залежно від розподілу опадів на Півдні України (Миколаївська обл.)

Періоди (с.-г. роки)	Опади, мм				Урожайні сть, ц/га
	X-III	XI-III	V	III- VII	
Середнє багаторічне	174,0	141,0	39,0	204,0	8,3
1999-2000	177,5	158,5	5,0	139,5	3,3
2000-2001	125,9	123,4	41,3	218,1	8,0
2001-2002	187,9	164,5	20,0	162,0	12,5
2002-2003	189,6	126,6	48,0	207,0	9,1
2003-2004	224,0	142,0	108,0	253,0	11,5
2004-2005	189,4	170,4	25,0	143,7	9,4
2005-2006	196,4	187,4	58,0	214,4	8,9
2006-2007	100,5	90,5	7,6	95,2	2,3
2007-2008	159,3	122,3	48,0	228,4	9,9
Коефіцієнт кореляції (r)	0,65	0,41	0,60	0,66	

Кореляційний зв'язок середнього ступеня відмічено між урожайністю і сумарною кількістю опадів за жовтень-березень місяці ($r = 0,65$) та за період

для вегетації льону ($r = 0,66$).

Щодо місячної кількості опадів, то найбільший вплив ($r = 0,60$) на продуктивність досліджуваної культури мають травневі дощі. Залежності сильного ступеня урожайності насіння льону від опадів не виявлено. Отже, за посушливих, інколи дуже посушливих погодних умов Півдня України, продуктивність рослин льону олійного в значній мірі залежить, насамперед, від накопичення та правильного використання ґрунтової вологі. Одним із способів ефективного її використання є вірно дібраний строк сівби.

Попередніми дослідженнями, проведеними на полях Миколаївського інституту АПВ НААНУ встановлено, що оптимальною є сівба льону за температури ґрунту на глибині заробки насіння $4-6^{\circ}\text{C}$, що в основному приходить на першу п'ятиденку квітня місяця.

Аналізуючи урожайність насіння льону олійного у всі строки сівби за норми висіву 4,5 млн шт./га визначено, що найвищою продуктивність культури була за першого строку сівби (13,1 ц/га). За другого (температура ґрунту на глибині заробки насіння $6-8^{\circ}\text{C}$) урожай був меншим на 1,7 ц/га, а при третьому (температура ґрунту на глибині заробки насіння $8-10^{\circ}\text{C}$) сформовано на 2,6 ц/га насіння менше.

Зменшення урожайності при сівбі у більш пізні строки пояснюється тим, що скорочуються всі етапи органогенезу, на яких закладаються вегетативні та генеративні органи, погіршується водний режим.

Висновки. В умовах південного Степу України урожайність льону олійного коливається в межах 2,5-12,5 ц/га і в середньому складає 8,3 ц/га. Цей показник залежить у середньому ступені від кількості опадів, особливо в травні місяці. Високі температури повітря, особливо в червні, не сприяють формуванню високого рівня врожаю.

Література

1. Шваб С.Б. Вирощування олійного льону в умовах Полісся України / С.Б. Шваб, М.Ф. Рибак // Науковий вісник НАУ. – Київ, 2005. – Вип. 91. – С. 48-51.

2. Гобеляк Ю.М. Врожайність насіння льону олійного залежно від норм висіву / Ю.М. Гобеляк // Аграрний вісник Причорномор'я. – Одеса, 2006. – Вип. 35. – С. 80-83.

3. Масляний О. А льон цвіте синьо, синьо і на Півдні України / О. Масляний // Пропозиція. – 2003. – № 2. – С. 41.

Summary

SHAPING TO PRODUCTIVITIES FLAX OIL-BEARING DEPENDING ON WEATHER CONDITIONS

The article gives results of research of statistical data for 9 years (2000-2008) in the southern Ukraine.

Keywords: the flax oil-bearing, area of the sowing, gross volume, weather conditions, productivity.

УДК: 633.11 (477.73)

О.А. КОВАЛЕНКО - кандидат сільськогосподарських наук,
Миколаївський державний аграрний університет

М.М. КОРХОВА – здобувач, начальник інспекції з охорони прав на сорти
рослин Миколаївської області

ОЦІНКА ПОСУХОСТІЙКОСТІ ТА ДОБІР СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ (*TRITICUM AESTIVUM* L.), ПРИДАТНИХ ДО ПОШИРЕННЯ В УМОВАХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В статті представлені дані щодо продуктивності різних сортів м'якої пшениці по сортодослідних станціях Миколаївської області, з визначенням їх найбільшої посухостійкості.

Ключові слова: пшениця, м'яка, озима, сорти, посухостійкість, Степ, урожайність.

Постановка проблеми. Останнім часом на планеті відмічається зміна клімату (глобальне потепління), яке розтягнеться ще на тривалий час [1]. Це в повній мірі стосується і нашої країни, зокрема зони Степу, куди входить і

Наукове видання

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ВІННИЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія: Сільськогосподарські науки
Випуск 9(49)

Здано в набір 11.11.2011 р. Підписано до друку 12.11.2011 Формат 60x84/8.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 25,11 Друк різнографічний
Замовлення №290 Тираж 100 прим.

Видавець ФОП Данилюк В.Г.
м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 145
тел.: (0432) 43-51-39, 57-65-44
E-mail: dilo_vd@mail.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 3510 від 25.06.2009 р.